

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Житомирський державний університет імені Івана Франка

кафедра філософії

кафедра естетики, етики та образотворчого мистецтва

Національний педагогічний університет

імені М.П. Драгоманова (м. Київ)

кафедра філософської антропології

Національний університет водного господарства та

природокористування (м. Рівне)

кафедра філософії

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ
У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
Житомирський державний університет імені Івана Франка
кафедра філософії
кафедра естетики, етики та образотворчого мистецтва
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова (м. Київ)
кафедра філософської антропології
Національний університет водного господарства та
природокористування (м. Рівне)
кафедра філософії

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА
НАУКИ
У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ**

Збірник наукових праць

(За матеріалами IV Всеукраїнської науково-
теоретичної конференції молодих науковців від
20 грудня 2012 року)

Житомир
Видавництво ЖДУ імені Івана Франка
2013

УДК 101.1+168.5
ББК 87.1
А43

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка, протокол № 6 від 25 січня 2013 року

Редакційна колегія:

Саух П. Ю., доктор філософських наук, професор (керівник);
Поліщук О.П., доктор філософських наук, професор;
Стародубець В. О., кандидат філософських наук, доцент;
Слюсар В.М., кандидат філософських наук, доцент.

Рецензенти:

Богачевська І.В., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі;
Герасимчук А. А., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Житомирського державного університету імені Івана Франка;
Пішіль О. С., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Житомирського національного агроєкологічного університету.

А 43 Актуальні проблеми сучасної філософії та науки у глобалізованому світі: зб. наукових праць / за заг. ред. проф. П. Ю. Сауха – Житомир: Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2013. – 200 с.

У збірнику наукових праць розглядаються основні аспекти становлення людської думки, співвідношення сучасної філософії та науки, особливості розвитку природничих і гуманітарних дисциплін у контексті становлення науки Постмодерну. З'ясовуються форми та механізми проявів толерантності у сферах політичної, соціальної, культурної, релігійної, етнічної, національної буттєвості людини.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Надруковано з оригінал-макетів авторів

Підписано до друку 11.04.13. Формат 60*90/16. Папір офсетний.

Гарнітура Georgia. Друк різнографічний.

Ум. друк арк. 11.6. Обл. вид. арк. 9.8. Наклад 100. Зам. 67.

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

Свідчення про державну реєстрацію:

Серія ЖТ № 10 від 07.12.04 р.

Електронна пошта (E-mail): info@zpu-zh.dn.ua, zn@zpu-zh.dn.ua

© Колектив авторів, 2013

ЗМІСТ

Передмова	3
Петро Саух	4-8
Микола Козловець	8-14
Світлана Крилова	14-17
Олег Поліщук, Олена Поліщук, Світлана Сахневич	17-20
Ірина Вітюк	20-23
Людмила Горохова	23-26
Людмила Єршова	26-28
Алла Залужна	28-30
Наталія Ковтун	30-32
Юрій Ковтун	32-35
Тетяна Крайнікова	35-37
Анатолій Маслов	37-40
Максим Мельничук	40-42
Олександр Найдьонов	42-44
Валентин Перехейда	44-46
Людмила Погоріла	46-49
Оксана Ременець	49-51
Інна Савицька	51-53
Оксана Сарнавська	53-55
Олена Свінціцька	55-58
Алла Сингаївська	58-60
Вадим Слюсар	61-63
Володимир Стародубець	63-65
Лариса Стасюк	65-67
Оксана Чаплінська	67-68
Людмила Ішкіль	69-70
Альона Редько	70-73
Катерина Качур	73-75
Юлія Брило	75-77
Дар'я Вольницька, Олена Поліщук	77-80
Дарія Герасимова	80-82
Ніна Герасимова	82-84
Едуард Гнатюк	84-86
Ірина Горбова	86-88
Олена Григоренко	88-90
Олена Данилюк	90-92
Оксана Дудар	92-95
Анна Євтушенко	95-97

Юлія Льченко	98-99
Надія Капець	99-103
Наталя Клюківська, Олена Поліщук	103-105
Андрій Кобетяк	105-109
Вікторія Ковальчук, Володимир Стародубець	109-111
Юлія Кохан	111-114
Яніна Кучін	114-116
Галина Мазур	116-117
Анастасія Маленька	118-120
Людмила Маловицька, Марина Сорока, Юлія Черначук	120-122
Людмила Маловицька, Вероніка Шилук, Лілія Воронюк	123-126
Людмила Маловицька, Юлія Слосаренко, Ярослав Бондарчук	126-129
Надія Машковська	129-131
Ольга Іванівна Мельник	131-134
Ольга Миколаївна Мельник	134-136
Марина Михайлова	136-138
Євген Мойсєєнко	138-142
Олена Мороз	142-144
Валерія Муляр	144-145
Альбіна Недашківська	145-150
Марія Ожгібесова	150-153
Інна Петренчук	153-155
Дмитро Петровський	155-156
Олександра Саюк	157-158
Світлана Світельська-Дірко	158-161
Едґард Сердюк	161-163
Карен Сімонян	164-166
Марія Сишук	166-168
Ольга Соснова	168-172
Марія Стецька	172-176
Оксана Суліменко	176-179
Інна Харитюк	179-181
Тетяна Хоменко	181-183
Лілія Чеснокова	183-185
Олена Шижікіна	186-187
Катерина Ющенко	187-189
Костянтин Яценко	190-192
Довідка про авторів	193-198
Зміст	199

*Дар'я Вольницька,
Олена Поліщук*

**Екологічна свідомість людства в умовах сучасної
екологічної кризи: аксіологічний та морально-
етичний виміри**

На даний момент раніше небачена загальнопланетарна екологічна криза перетворюється в очах сучасного покоління у загальну кризу цивілізації, що впливає на усі сфери життя. У процесі розвитку суспільства й раніше виникали екологічні протиріччя між людиною та природою, котрі у ході свого розвитку набирали таких обертів, що наслідком й стало виникнення цієї кризи. Подекуди екологічна криза розглядається як щось зовнішнє до буття людини, однак – це наслідок більш глибоких процесів, ніж може здаватися на перший погляд: екологічна криза кінця ХХ ст. поставила актуальність питання про цінність наявної традиції утилітарно-прагматичного взаємовідношення людини і навколишнього середовища.

Тому метою цієї роботи є аналіз засад і наслідків формування екологічної свідомості в умовах екологічної кризи, адже людина з найдавніших часів була творцем, створювала знаряддя праці, будувала житло і т.п. У процесі її діяльності, відповідно, завжди відбувалася взаємодія з природою через видозміну останньої. Тобто, становлення людини як біологічної

істоти, – це її становлення як істоти розумної, котра пізнає світ та саму себе [2]. Але її "візитна картка" при цьому – розгляд природи як своєрідної "комори", згодом – "джерела поставу" в індустріальну епоху.

У будь-якій діяльності провідну роль відіграє свідомість людей. Сучасна екологічна криза є результатом людської свідомої агресивної поведінки по відношенню до навколишнього середовища. Ця криза є кризою не лише взаємодії людини і природи, вона доповнюється, у свою чергу, духовним крахом – кризою формування екологічної свідомості при взаємодії один з одним [5]. На всіх етапах історії суспільства ці два аспекти нерозривно пов'язані між собою. Відтак, людство може здійснити вирішення основного протиріччя часу лише шляхом підвищення духовності людей: глибокого усвідомлення необхідності орієнтації на творчо-гуманний підхід у відношенні до середовища існування образ життя [1]. Сьогодні все більша кількість вчених схиляється до думки, що екологічна криза є, передусім, світоглядною кризою.

Отже, вирішення екологічної проблеми потрібно починати з вирішення проблеми ціннісного ядра свідомості, діяльності і культури сучасного суспільства задля формування відповідальності Людини за долю Землі і себе самої. Екологічна криза – це, насамперед, криза світогляду, мислення та свідомості, криза особистості, яка ставить свої пріоритети вище інших. Її життєве гасло наразі – це позиція французького короля Людовика XV: "Після мене – хоч потоп".

Але одночасно без спеціальних заходів, тривалого, цілеспрямованого виховання та формування екологічної свідомості та екологічної культури переорієнтувати людство на нові пріоритети неможливо [4]. Екологічна криза визначається спустошенням екологічних ніш людини. Такі кризи займають особливе місце у житті, вносячи у нього небезпечну дестабілізацію. Зі змінами, які відбуваються у природі у результаті людського вторгнення, виникають порушення екологічної рівноваги, що спричиняє необхідність переосмислення взаємодії людини і природи, формується екологічна свідомість. Екологічна свідомість – це не лише усвідомлення обмеженості позиції: "природа – джерело поставу", але і результат усвідомлення того, що природні джерела за сучасних умов життя можуть зменшитися на тривалий час або й зникнути назавжди.

Проте варто наголосити, що сучасна екологічна криза – це ще й наслідок інформаційного тиску ЗМІ на людину, з якої

робиться Бездумний Споживач, а Людство – "Мегамашина надмірного споживання".

Що ж притаманне сучасній масовій екологічній свідомості, що заважає рухатись далі? По-перше, людина нечітко усвідомлює, що ресурси природи є вичерпними, тому продовжує використовувати їх, не допомагаючи природі поповнити їх. Але все-таки першочерговим завданням цивілізації є збереження природи, проте способом існування сучасної людини є зміни, але не збереження. Для існування людини потрібен безпосередній зв'язок з природою, який існував, наприклад, у до індустріальну епоху, але щоб компенсувати свій вплив на неї, людині треба надати природі позитивні перетворення, які б мінімізували людський дестабілізуючий вплив. Таким чином, на першому плані має стояти завдання не просто збереження природи, а забезпечення стабільності свого розвитку, гармонійного розвитку системи "людина-природа". По-друге, каменем спотикання для позитивних зрушень у зношеннях "природа-людина" є глобальні суспільні виклики, до яких людина доклала своїх зусиль. Результатом нехтування та неусвідомлення важливості природи й стали проблеми глобального характеру. Людство протягом усього життя стикалося з екологічними проблемами, які більш-менш вирішувало на локальному рівні. Відмінністю сучасного періоду розвитку полягає у тому, що ці проблеми набули глобальності [3].

Отже, проаналізувавши прогресування екологічної кризи у сучасному світі, можна зробити висновок, що надзвичайно важливим та необхідним є формування належної екологічної свідомості у людини, адже лише розуміючи природу як систему, яка теж є вразливою, людина зможе почати діяти їй на благо. Тому основним завданням філософії екології постають глобальні зміни свідомості людства, спрямування людей до морального та духовного вдосконалення, результатом якого буде формування абсолютно нової екологічної свідомості, в якій природа, як цінність буде домінувати над прагненням постійного споживання. Руйнування помилок екологічної свідомості, формування нового екологічного бачення у свідомості кожної людини є необхідною умовою виживання сучасного людства. І для цього, на наш погляд, необхідно насамперед здійснити трансформацію способу мислення європейця чи мешканця США, їх переорієнтацію із

меркантилізму на більш аскетичну позицію у способі життя задля "благоговіння" перед ним.

Список використаних джерел та літератури:

1. Аствацатуров А. Е. Глобализация и начала космогармонии / А. Е. Аствацатуров // Век глобализации. – 2009. – №2. – С. 71-80
2. Горелов А.А. Жить в согласии с природой / А.А. Горелов. – М.: Знание, 1990. – 189с.
3. Кисельов М. М. Національне буття серед екологічних реалій / М.М. Кисельов. – К.: ТанDEM, 2000. – 320с.
4. Крисаченко В.С. Екологічна культура. Теорія і практика / В.С. Крисаченко. – К.: Заповіт, 1996. – 349с.
5. Швейцер А. Благование перед жизнью / А. Швейцер. – М.: Прогресс, 1992. – 572с.